

FSM AYASOFYA

BİLİM, KÜLTÜR VE SANATIN YENİ ADRESİ:
FSM AYASOFYA

ULUSAL AYASOFYA SEMPOZYUMU II

Tarih İçinde:

- Ayasofya ve Bilim
- Ayasofya ve Şehir
- Ayasofya ve Sanat
- Ayasofya ve Eğitim
- Ayasofya ve Toplum
- Ayasofya ve Meslekler

ÖNEMLİ TARİHLER

Özet Gönderilmi Son Tarihi
28 Őubat 2023

Başvuru sonuçlarının açıklanması
15 Mart 2023

1-2 HAZİRAN 2023

AYASOFYA YERLEŞKESİ

FATİH
SULTAN
MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
AYASOFYA
ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

SUNUŞ

Ayasofya'nın yıllar sonra
ibadete açılmasının
ardından, Ayasofya
Medresesinin de
yeniden ihya edilmesi
kendi kültür ve
medeniyetimizle esaslı
bağlar kurma iradesinin
en güçlü ifadesidir.

Prof. Dr. M. Fatih ANDI

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Rektörü

Ayasofya, fethin sembolü olması yanında aslında ondan daha önemli bir meseleye işaret ediyor. Bu topraklardaki bir medeniyet, kültür değişimine. Bu yüzdendir ki Fatih Sultan Mehmet, Ayasofya'yı camiye çevirdikten hemen sonra, bu medeniyet değişiminin sağlam temellere oturması için bu ulu mabedin yanı başında bir medrese inşa ettiriyor. Çünkü biliyor ki, yalnızca vicdanlara emanet edilmiş soyut inanç değerleri ve ferdi ibadetler ile toplumsal hayat şekillenmez, bu yüzden de böyle bir tek yön üzerinden bir medeniyetin kalıcılığı sağlanamaz. Bu inanç değerlerinin hayatın her alanına sirâyet etmesi ve fıkhîta adına "muâmelât" denilen toplumsal pratiğe dökülmesi, özellikle de kalıcılığın asırlara taşınması için toplumun ilim ve kültür hayatına bu değerlerin yerleşmesi elzemdir.

Geçmişle kurulan bağ, geleceği kurmanın ön şartıdır... Bilimsel ilerleme nasıl ki bizden öncekilerin bilgileri üzerine bizim eklediklerimizle tesis ediliyorsa, kültürel devamlılık da geçmiş, geleneği günümüzde cârî ve canlı tutabilmekle mümkün olur. Ne mutlu ki bu "bağ"lar yeniden kuruluyor, kültürel zeminimiz tahkim ediliyor. Ayasofya'nın yıllar sonra ibadete açılmasının ardından, Ayasofya Medresesinin de yeniden ihya edilmesi kendi kültür ve medeniyetimizle esaslı bağlar kurma iradesinin en güçlü ifadesidir.

Ayasofya Medresesi 15 Nisan 2022 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açılışı yapılarak Üniversitemize tahsis edilmişti. Bu tahsis, Ayasofya Medresesinin aslî misyonuna kavuşması anlamına geldiği kadar Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi olarak bizlerin de ülkeye tarihî kaderine en iyi şekilde hizmet etme sorumluluğu olduğu anlamına geliyor. Hem sorumluluk hem gurur vesilesi... Biz bu bilinçle yüklendiğimiz vazifeyi hakkıyla ifa edebilmek için büyük bir şevkle yola koyulduk ve fizikî anlamda nasıl yeniden ayağa kalkmışsa, bu ilim yuvasını işlev itibarıyla de ayağa kaldırmak için çalışmalara başladık. Açılışı üzerinden bir ay henüz geçmişken dünyanın farklı bölgelerinden çok sayıda ilim insanının katılımıyla II. Uluslararası Ayasofya Sempozyumunu burada gerçekleştirdik. Bu ilk ilmî faaliyeti ulusal ve uluslararası sergiler, bilimsel toplantılar, seminerler izledi. Ekim 2022 itibarıyla yeni eğitim öğretim dönemine de yoğun bir ders ve faaliyet programları muhtevasıyla giren FSM Ayasofya Yerleşkemiz İstanbul'da bilim, kültür ve sanatın yeni adresi, merkezi olarak faaliyetlerini sürdürüyor.

İnsanın gelenekle bağ kurmasında somut varlıkları sebebiyle önemli bir yer tutan tarihi yapılar, mekânın ruhunun insana, dolayısıyla topluma sirayet etmesi yönüyle de büyük bir kıymet taşırlar. Yenikapı Mevlevihanesi, Mühendishane-i Berrî-i Hümayûn, Atik Valide Külliyesi, Soğukçeşme (Gülhane) Askerî Rüştîyesi gibi Üniversitemiz bünyesinde aslî fonksiyonlarını icra eden ve her biri birer "hafıza mekânı" olma hususiyeti taşıyan yapılar içinde bizler için çok ayrı bir önem ve anlam yüklenen Ayasofya Medresesi ya da kurumumuz çatısı altındaki adıyla FSM Ayasofya, ümit ediyoruz ki toplumsal hafızamızda potansiyel olarak zaten mevcut bulunan diriliş ruhunun yeniden canlanmasına vesile olacaktır.

Zira Ayasofya Camiinin yıllar sonra ezana kavuşması gibi bu ilim yuvası da muallimlerine, talebelerine kavuştu. Bundan sonrası azim ve gayret...

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
AYASOFYA YERLEŞKESİ BÜLTENİ**

SAYI 2
TEMMUZ-ARALIK 2022

**Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Adına Sahibi**

Mütevelli Heyet Başkanı
Mevlüt Uysal

Genel Yayın Yönetmeni
Hüseyin Karaca

Editörler
Kübra Erten
Münevver Çakırtaş

Fotoğraf
Fatih Mesut Yalçınkaya
Rasim Turhan

Tasarım
Emre Ak

Katkıda Bulunanlar
Prof. Dr. Fahameddin Başar
Prof. Dr. Zekeriya Kurşun
Dr. Ali İhsan Aydın

Baskı/Cilt
İmak Ofset Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No:12 Esenyurt/İstanbul
0212 444 62 18

İletişim
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Zeyrek Mah. Büyükkaraman Cad. No: 53
Fatih / İstanbul
0212 521 81 00
fsm@fsm.edu.tr
edergi.fsm.edu.tr

İÇİNDEKİLER

4	BİLİM, KÜLTÜR VE SANATIN YENİ ADRESİ: FSM AYASOFYA	22	AYASOFYA'NIN KALBI
6	"AYASOFYA KONUŞMALARI" DİZİSİ İLE FARKLI DİSİPLİNLERDEN AYASOFYA	24	GRAFİK TASARIMI BÖLÜMÜ MEZUNLARINI ÖĞRENCİLERİYLE BULUŞTURMAYA DEVAM EDİYOR
7	"GÖĞE BAKMA DURAĞI" OSMANLI'DA GÖK BİLİMLERİ VE AYASOFYA	26	SANATÇI VE SANATSEVER ARASINDA BİR ELÇİ: KÜRATÖR
8	KÜLTÜRLERARASI BİLİM ÇALIŞMALARI BU YIL FSM AYASOFYA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ	27	SEYAHATNAME OKUMALARI HER AY AYASOFYA'DA
9	FSM AYASOFYA'DA TEFSİR GELENEĞİ İHYA EDİLİYOR	28	AYASOFYA MEDRESİNDE... BİR MÜDERRİS, BİR TALEBE
9	AYASOFYA DİLE GELSE...	30	TARİHİ BELGELERDE AYASOFYA
10	MİLLÎ VE EVRENSEL BİR MESELE OLARAK KÜLTÜREL MİRASIMIZ	32	KARTPOSTALLARDA AYASOFYA
13	SANAT VE USTALIĞIN BULUŞMASI: MUKARNAS	34	AYASOFYA'DA DERS VERMEK...
14	GEÇMİŞİN İZLERİNİ MİNYATÜRLE SÜRMEK	37	AYASOFYA KAYNAKÇASI HAZIRLANDI
16	GEÇMİŞTEN GELECEĞE EĞİTİME ÇOK YÖNLÜ BAKIŞ	38	'FETİH VE AYASOFYA SEMPOZYUMU'NUN BİLDİRİLERİ KİTABA DÖNÜŞÜYOR
18	GELENEĞE YOLCULUK: YAZMA ESER KÜLTÜRÜ ATÖLYESİ	39	AYASOFYA VE İSTANBUL
20	AYASOFYA'YA GÖNÜL VERENLER	40	FETİHTEN SONRA SULTAN'IN BUYRUĞU

BİLİM, KÜLTÜR VE SANATIN YENİ ADRESİ: FSM AYASOFYA

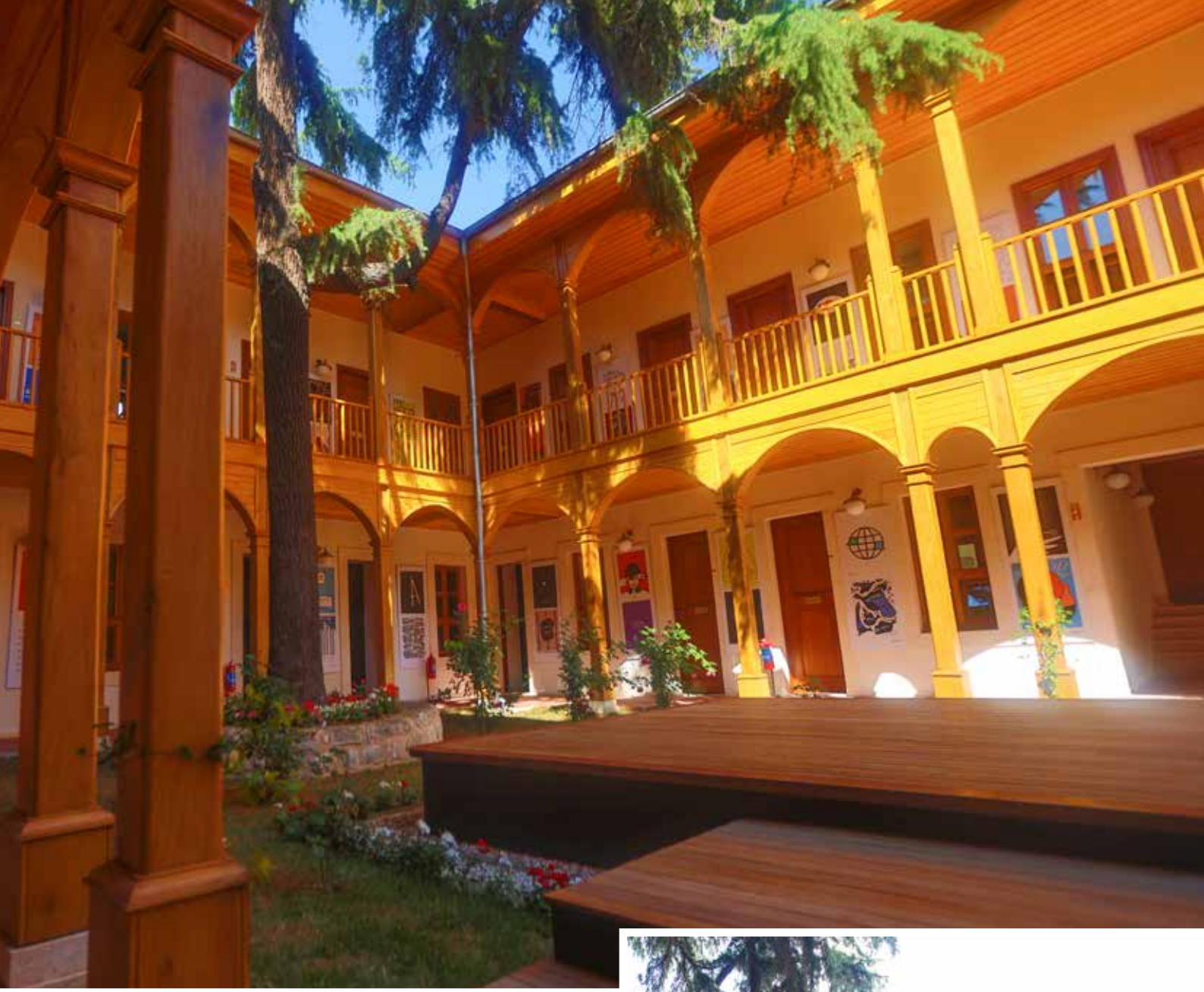
FSM Ayasofya İstanbul'da bilim, kültür ve sanatın yeni adresi olmaya aday bir mekân olarak sanatseverler için çekim merkezi haline gelecek.

Ayasofya'nın yanı başında yer alan ve 86 yıl sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürlüğüne restorasyonu tamamlanıp yeniden ihya edilerek Üniversitemize tahsis edilen Ayasofya Medresesi, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle 15 Nisan 2022'de açılmıştı.

Böylece mimari olarak ihya edilmesinin ardından kullanım olarak da aslı misyonuna kavuşan Ayasofya Medresesi, Üniversitemiz çatısı altında eğitim ve ilim faaliyetlerine devam etme imkânına yeniden erişti. Medrese, bir yandan Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Ayasofya Yerleşkesi

olarak özellikle yüksek lisans düzeyindeki ders ve seminerlerin mekânı olurken aynı zamanda Üniversitemizin araştırma ve uygulama merkezlerine ev sahipliği yapıyor.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın açılış konuşmasında temenni olarak dile getirdiği "Burada inşallah yarının âlimleri, münevverleri, bilim insanları, araştırmacıları yetişecektir." sözleri doğrultusunda Rektörümüz Prof. Dr. M. Fatih Andi başkanlığında hızla çalışmalara başlayan Üniversite yönetimimiz, açılışla birlikte Ayasofya Yerleşkesindeki faaliyetleri devreye almışlardı.

Köklü mirasımızı geleceğe taşıma misyonuyla birçok tarihi yerleşkeyi bünyesinde barındıran Üniversitemiz için ayrı bir önem taşıyan Ayasofya Yerleşkesi, 2022-2023 eğitim öğretim yılının başlamasıyla birlikte ilk sezonuna adım atmış oldu. Eğitim dönemi başında, buradaki araştırma merkezlerinin yöneticileriyle bir koordinasyon ve planlama toplantısı gerçekleştiren Rektörümüz Prof. Dr. M. Fatih Andı, Ayasofya Medresesinin Üniversitemize tahsis edilmesinin kurumsal sorumluluğu yanında, bu mekânı layıkıyla değerlendirebilmenin manevî ve tarihî bir görev de olduğunu belirterek, mekânın ruhuna uygun, akademik çalışmaları entelektüel birikimle birlikte ele alan nitelikli çalışmalar yapmak gerektiğinin altını çizdi.

FSM Ayasofya İstanbul'da bilim, kültür ve sanatın yeni adresi olmaya aday bir mekân olarak araştırma merkezlerimizin özgün çalışmalarına ev

sahipliği yapacak; çeşitli sergi, seminer, konferans ve kültürel çalışmalarla sanatseverler için çekim merkezi haline gelecek.

FSM Ayasofya'nın aylık etkinliklerinden internet sitesini ve sosyal medya hesaplarını takip ederek haberdar olabilirsiniz.

“AYASOFYA KONUŞMALARI” DİZİSİ İLE FARKLI DİSİPLİNLERDEN AYASOFYA

*Ayasofya Araştırmaları Merkezi,
farklı disiplinlerde üreten bilim,
sanat ve kültür insanlarını “Ayasofya
Kuşmaları” dizisiyle yerleşkemizde
ağırlamaya başladı.*

Ayasofya Kuşmaları başlığıyla her ay yapılacak seminer dizisinin 26 Ekim 2022’de düzenlenen programının ilk konuğu Osmanlı ilim hayatı konusunda önde gelen isimlerden biri olan İstanbul Medipol Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet İpşirli oldu. Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Fahameddin Başar’ın moderatörlüğünü üstlendiği, “Ayasofya Medresesi ve Osmanlı Eğitim Sistemi” başlığı altında düzenlenen seminerde ilgili bir dinleyici topluluğu hazır bulundu.

Ayasofya Medresesi Üzerinden Medrese ve Eğitim Kavramının İzleri Takip Edildi

Prof. Dr. İpşirli’nin klasik dönem Osmanlı eğitim sistemini Ayasofya Medresesi zaviyesinden anlattığı seminer katılımcıların büyük beğenisini kazandı. İpşirli, dinleyicileri bir yandan eğitim kavramının

tarihi süreç içerisindeki değişimi üzerinden bilgilendiren diğer yandan da toplumsal gelişim katkısı üzerinde durdu.

Toplum ve mekân ilişkileri üzerinden hareketle medrese teşkilatının ilk örneklerinden itibaren işlevini ele alan Prof. Dr. İpşirli, Selçukluların Anadolu’daki yayılımının eğitim müesseseleri yoluyla kalıcı olduğuna dikkat çekti. Osmanlı Devleti’nin de Balkanlar’daki kalıcılığını eğitim kurumlarını yaygınlaştırılabilmesine borçlu olduğunu vurgulayan İpşirli, İstanbul’un fethine müteakip Ayasofya Medresesi’nin eğitim mekânı olarak düzenlenmesinden burada görev yapmış önemli müderrislerin faaliyetlerine, medrese öğrencilerinin durumundan Ayasofya Medresesi’nin Osmanlı eğitim sistemindeki yerine kadar birçok hususta değerlendirmelerde bulundu.

Prof. Dr. Mehmet İpşirli, programdan sonra okuyucularıyla hatıra fotoğrafı çektilerip kitaplarını imzaladı.

Seminer boyunca eğitimin genelgeçer kanının aksine yalnızca bilgi vermek yahut onu kullanma becerilerini test etmekten ibaret olmadığını, ayrıca bireyin gelişimi merkezli toplumsal bir hareket olduğunun altı çizildi.

“GÖĞE BAKMA DURAĞI” OSMANLI’DA GÖK BİLİMLERİ VE AYASOFYA

Ayasofya Araştırmaları Merkezi tarafından düzenlenen Ayasofya Konuşmaları serisinin 2022 yılındaki son programında Gök Bilimlerinin Osmanlı’daki tarihi, bu bilimlerdeki Ayasofya Medresesi ve Kütüphanesinin yeri konuşuldu.

FSMVÜ Bilim Tarihi Bölümü Başkanı Prof. Dr. Mustafa Kaçar’ın müzakerecilik görevini üstlendiği programın konuğu Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Hasan Umut oldu.

Ayasofya Medresesi ve Kütüphanesi Bağlamında Osmanlı’da Gök Bilimleri başlığıyla sunulan program, bu alanda uzman olan Dr. Hasan Umut’un detaylı anlatımına sahne oldu.

Ayasofya Medresesi’nin Bilim Tarihimizdeki Yeri

FSM Ayasofya adıyla Üniversitemiz bünyesinde aslı misyonuna kavuşan Ayasofya Medresesi’nin ve ona bağlı olan kütüphanenin Osmanlı bilim tarihi için ne denli değerli bir mekân olduğunu anlatan Dr. Hasan Umut: “Ayasofya etrafında yüzyıllar boyunca süren bir ilmî birikim var. Bu kütüphane bu ilmî birikimi temsil ediyor. Kütüphane Süleymaniye’ye taşınana kadar özellikle de 1.Mahmut Dönemi’nde kamuya açılıyor” diyerek kütüphanenin Osmanlı ilim hayatındaki öneminin altını çizdi.

Dr. Hasan Umut ayrıca Osmanlı gök biliminin tarihi, gelişimi üzerine bilgiler vererek bilim tarihimizin en değerli isimlerinden biri olan Ali Kuşçu’nun eserleri ve çalışmaları hakkında açıklamalarda bulundu.

KÜLTÜRLERARASI BİLİM ÇALIŞMALARI BU YIL FSM AYASOFYA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ile Endonezya İslam Üniversitesi'nin yedi yıldır sürdürdüğü yaz okulu, bu yıl Ayasofya Yerleşkesinde kültürleri birleştirdi.

Özellikle içinde bulunduğumuz inovasyon çağında bilgi akışının hızına ayak uydurabilmek için farklı eğitim ve kültür geleneklerinden gelip aynı akademik uğraş alanıyla ilgilenen eğitimci, öğrenci kadrolarının birbirleriyle bilgi paylaşımlarında bulunup ortak proje yürütmeleri önemli kazanımlar sağlıyor. FSMVÜ bu doğrultuda gerçekleştirdiği çalışmalarını bu sene de sürdürdü.

FSMVÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi ile Endonezya İslam Üniversitesi (Universitas Islam Indonesia-UII) Mimarlık Bölümü öğrenci ve akademisyenleri bu yıl yeniden bir araya gelmenin sevincini yaşadı. Bilimsel bir gelenek hâline dönüşerek 2014 yılından beri Endonezya'nın Yogyakarta şehri ve İstanbul'da yapılan yaz okulunun yedincisinde de farklı kültürlerin mimarlık disiplini etrafında birbirlerinden öğrendiği ve kaynaştığı bir zemin hazırlandı. Alanındaki en uzun soluklu yaz okulu olup bu yıl da 18 Temmuz-26 Ağustos 2022 tarihleri arasında süren yaz okulunda dersler mimari proje stüdyosu biçiminde yapıldı.

Kültürel çeşitliliğin, farklı bilimsel yöntem ve bakış açılarını genişlettiği, akademik paylaşımın bilginin niteliğini arttırdığı gerçeği gözetilerek sürdürülen FSMVÜ-UII ortak yaz okulunda eğitim alan öğrenciler; teknik gezi, araştırma ve incelemelerin yanı sıra düzenlenen Tarihi Yarımada gezileri sayesinde edindikleri deneyimleri mimari proje olarak da sergilediler.

FSM AYASOFYA'DA TEFSİR GELENEĞİ İHYA EDİLİYOR

İnşâ amacına uygun faaliyetlerin yapıldığı Ayasofya Yerleşkemizde tefsir dersleri başladı. Açılışının yapıldığı Nisan 2022'den bu yana eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında bilim, kültür ve sanat etkinlikleriyle de İstanbul'un yeni odak alanı olmaya aday Ayasofya Yerleşkemiz, İslami İlimler Fakültesi tarafından verilen tefsir derslerine ev sahipliği yapıyor.

İslami İlimler Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mustafa Özel tarafından verilen dersler 5 Kasım'da başladı. Derslerde Osmanlı medreselerinde en çok okunan tefsir kitaplarından biri olan

Ebü'l-Berekât Neseî'nin "Medârikü't-Tenzîl" ve "Hakaikü't-Te'vîl" adlı kitabı merkeze alınıyor. Molla Hüsrev Salonu'nda her cumartesi yapılan derslere üniversitemizin öğrencilerinin yanı sıra İstanbul'daki farklı üniversitelerden öğrenciler de katılıyor.

AYASOFYA DİLE GELSE...

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü tarafından düzenlenen program serisi Türkoloji Konuşmaları'nın 19 Aralık Pazartesi günü Prof. Dr. Durali Yılmaz'ın katılımlarıyla ve Prof. Dr. Hasan Akay moderatörlüğünde gerçekleştirilen bölümünde Ayasofya'nın Romanı konuşuldu.

Ayasofya'nın hem Anadolu'nun hem de insanlığın kaderi olduğu üzerinde duran Prof. Dr. Yılmaz, bir mabed olarak Ayasofya'nın geçirdiği evrelerle Anadolu'nun geçirdiği evreler arasındaki benzerliğe dikkat çekti.

Prof. Dr. Durali Yılmaz, Aziz Sofi adıyla kaleme aldığı ve sonra 2000 yılında Ayasofya Dile Geldi adıyla tekrar yayımlanan romanı üzerinde de durdu. Ayasofya'yı konuşturan romancı olarak bilinen Prof. Dr. Yılmaz, bu romanında Ayasofya'nın duyan, hisseden, fikreden, üzülen,

farkındalık duyan, mutlu olan kendini anlatmaya gayret eden ancak bir türlü sesini duyurma fırsatı bulamayan bir roman kahramanı olarak konumlandırıldığına dikkat çekti. Bu kahramanın, mekândan ziyade bizatihi mekânın içerisindeki ruh olduğunu belirtti. Ayasofya'ya ideolojik olarak yaklaşmaktan ziyade onun hafızasına, ruhuna ve özüne eğilmek gerektiğinin altını çizen Prof. Dr. Yılmaz, Ayasofya üzerine nitelikli çalışmalar yapmaya devam edilmesi gerektiğine vurgu yaptı.

MİLLÎ VE EVRENSEL BİR MESELE OLARAK KÜLTÜREL MİRASIMIZ

Ülkemiz insanlık tarihinin en değerli kültürel mirasını barındırıyor. Biz de Ayasofya'nın yanı başındaki yerleşkemizde Kültürel Miras Buluşmaları ile kültür varlıklarına ilişkin çalışmalar yürüten değerli isimleri ağırlıyor; onları dinleyicilerle buluşturuyoruz.

İnsanlık tarihi boyunca farklı topluluklara ev sahipliği yapan coğrafyamız, zamanın her noktasında cazibe merkezi olmuştur. Üzerinde bulunduğumuz topraklar, eşine rastlanmayacak kadar büyük ve çeşitli bir kültürel mirasa sahiptir. Bu benzersiz mirası koruma görevi beraberinde hem millî hem de evrensel bir sorumluluk getiriyor. Bu sorumlulukların başında da kültürel aktarımın nesiller boyu sürdürülmesini sağlayabilecek bir duyarlılık oluşturabilmek geliyor. Bu bilinçle hareket eden FSMVÜ, kültürel mirasımızı günümüz öğrenim ve aktarım modellerine uygun olarak disiplinlerarası çalışmalarla ele alıyor.

Bu çalışmalardan biri olan Kültürel Miras Buluşmaları, Vakıf Kültür Varlıklarını Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezi (KURAM) ve Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü (KVKOB) ortaklığında başlatılan bir program. Kültürel Miras Buluşmaları'nda, kültür

varlıklarıyla ilgili temel hususlar mimarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji, şehir planlama ve benzeri alanlarda ele alınıyor.

KURAM Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Onur Şimşek ve KVKOB Başkanı Doç. Dr. Mine Esmer'in yürüttüğü söyleşi serisinin 2022 Haziran ayında gerçekleştirilen ilkinde, Prof. Dr. Suphi Saatçi ve sanat tarihçisi Hayri Fehmi Yılmaz, Ayasofya Medresesi'nin restorasyon süreci, Ayasofya ve yakın çevresinin tarihi izleri üzerine değerlendirmelerde bulundu.

Söyleşi serisinin 17 Ağustos'ta yapılan ikinci programında ise mimar ve restorasyon uzmanı Dr. Olcay Aydemir, koruma çalışmaları ve şehir ilişkisi üzerine konuştu. Koruma ve onarımı gerçekleştirilen tarihi yapıların şehirle kurduğu ilişki ve estetik uyumuna dair görüşlerini belirten Aydemir, Yenikapı kazı alanında bulunan Bizans dönemine ait sikkeler, takılar, çanak-çömlek üzerinden tarihi yapı-şehir ilişkisine dair örnekler sundu.

Kültürel ve Mimari Benzerlikler

Kültürel Miras Buluşmaları'nın üçüncüsünde mimar Seda Özen Bilgili "Anadolu'da Kültürel ve Mimari Süreklilik" başlığında bir konuşma gerçekleştirdi. 28 Eylül'de düzenlenen programda, Anadolu'nun binlerce yıl önceki mimarisi ile günümüzü zengin görseller eşliğinde karşılaştıran Bilgili, kültürel ve mimari süreklilik ile mimari ve kültürel benzerlikler hakkında bilgi verdi.

Mimar E. Selcen Cesur'un konuk olduğu 27 Ekim'deki programda ise İstanbul'un Azapkapı semtinde Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış bir 16. yüzyıl eseri

olan Azapkapı Sokullu Mehmet Paşa Camiinin restorasyon süreci ele alındı. Azapkapı Sokullu Mehmet Paşa Camiinin tarihi ve bugününe mimari açıdan ayna tutan Cesur, önce caminin konumu ve çevresi, sonra mimari yapısı hakkında dinleyenleri bilgilendirerek yapıdaki restorasyon işlemlerini anlattı.

Mimar Sevim Aslan'ın katıldığı Kültürel Miras Buluşmalarının beşinci programında ise Antakya Müze Otel'in belgeleme ve koruma süreci hakkında bilgiler veren Aslan, görseller ve çizimler eşliğinde ülkemizin çok önemli bir arkeolojik mirasının gün yüzüne çıkmasının hikâyesini anlattı. Öncelikle çalışma alanının Habib-i Neccar dağı ile Asi Nehri arasında, antik şehrin kurulu olduğu su kıyısında çok önemli bir kesişme noktasında yer aldığını

Tarihi yapıların günümüzde yeni bir anlam kazanmasının, korunmasının gelecek nesiller için farklı bir işlevselliğe bürünerek başarılabilirliğinin altını çizen Prof. Dr. Hasan Fırat Diker: “Tarihi yapıların müzeleştirilmesi modası geçmiş ve heyecan vermeyen bir konu olsa da meşru ve risksiz bir seçim olarak hâlâ güncelliğini koruyor.”

ifade etti. Ardından aşama aşama bölgede nasıl bir koruma ve belgeleme süreci yürüttüklerini anlatan Aslan, “Dünyanın en büyük mozaği olarak tanınan dokuz panolu mozaği tam olarak ortaya çıkarmak, bir arkeolojik kazıda inanılmaz bir heyecandı.” diye anlatarak ama dördüncü, beşinci yüzyıla ait bu mozağin hemen 4-5 metre altında bu sefer ikinci yüzyıla ait başka bir mozaik zemin tespit edildiğini dolayısıyla hangisinin yerinde korunup hangisinin sergileme için taşınacağı, hatta kazıya devam edilip edilmeyeceği gibi tartışılacak konuların gündeme gelebileceğini belirtti.

Kültürel Miras ve Müzeler

Prof. Dr. Hasan Fırat Diker’in konuk olduğu yılın son Kültürel Miras Buluşmalarının konusu ise “Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi Bağlamında

Müzeleştirme” oldu. Dr. Öğr. Üyesi Onur Şimşek ile Doç. Dr. Mine Esmer moderatörlüğündeki programda, tarihi yapıların günümüzde yeni bir anlam kazanmasının, korunmasının gelecek nesiller için farklı bir işlevselliğe bürünerek başarılabilirliğinin altını çizen Prof. Dr. Hasan Fırat Diker bu düşüncesini “Tarihi yapıların müzeleştirilmesi modası geçmiş ve heyecan vermeyen bir konu olsa da meşru ve risksiz bir seçim olarak hâlâ güncelliğini koruyor” sözleriyle aktardı.

Görseller, slayt ve videolarla anlatımını zenginleştiren Diker, mekân insan ilişkisi hakkında da “Tarihi mekânların kendilerinden olağan bir şekilde beklenen tarihi duyumsatma edimini, ziyaretçilerin bu mekânları duyumsayabilme yetisiyle ilintilidir.” diyerek mekânın kültürel ruhunun aktarımıyla ilgili sorumluluk paylaşımlarına dikkat çekti.

Her programda artan ve süreklilik gösteren bir dinleyici topluluğu oluşturan Kültürel Miras Buluşmaları’na gösterilen ilgi yüzleri güldürdü. Böylesi önemli, kültürel, millî ve evrensel konuların muhatabında olumlu karşılık bulması kültürel mirasın aktarımı aşamasında yapılan çalışmaların ne denli doğru adımlar olduğunu gösteriyor. Kültürel Miras Buluşmaları Türkiye ve dünya tarihinin paha biçilmez yapılarını disiplinlerarası yaklaşımla ele almaya devam edecek.

SANAT VE USTALIĞIN BULUŞMASI: MUKARNAS

Ecdadımızın tarihe, kültür ve medeniyete kazandırdıklarını bugüne taşımaya, hatırlatmaya yönelik çalışmalar yürüten üniversitemiz, Bilim Tarihi Bölümü ve Bilim Tarihi Kulübü öncülüğünde bu çalışmalarına bir yenisini daha ekledi: Uygulamalı Bilim Tarihi Atölyesi...

Bu dönem üçüncüsü düzenlenen atölyenin konusu, geleneksel mimarimizdeki sanatın büyük bir ustalıkla buluştuğu mukarnas oldu.

28 Ekim 2022'de Ayasofya Yerleşkesinde gerçekleştirilen atölye, Bilim Tarihi Bölümü Dr. Öğr. Üyesi Nihal Fırat Özdemir'in koordinatörlüğünde, eğitmen Henk Hietbrink tarafından yürütüldü.

Atölyede önce farklı türde mukarnas örnekleri gösterildi, ardından kâğıt üzerinde denemeler yapıldı.

Mukarnas nedir?

Arapça karnas kelimesinden türetilen mukarnas, Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesi sözlüklerinde "kademeli çıkıntılar olan basamaklı çatma tavan; kubbe; bir başlık türü; rengârenk alacalı işleme" olarak tanımlanır. İslam mimari yapılar da görülen geometrik bezeme çeşidi olan mukarnasın ortaya çıktığı ilk yer Orta Asya olup kısa sürede tüm İslâm dünyasına yayılmıştır. Kullanım alanı zamanla genişleyip batıya doğru ilerledikçe yeni teknik ve tipler kazanmıştır. Özellikle Osmanlı döneminde zirveye ulaşan mukarnas, Türkiye'de bulunan birçok cami, hamam, mescid ve türbelerde sıklıkla görülmektedir.

GEÇMİŞİN İZLERİNİ MİNYATÜRLE SÜRMEK

İslam Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin 8-12 Eylül 2022 tarihleri arasında düzenlediği "İlhamdan Mülheme" atölye serisi, sanat ve zanaat ehlinin yetişmesinde önemli rol oynayan usta-çırak ilişkisini farklı sanat dallarında günümüzde de sürdürmeyi amaçladı. Atölyelerin ilkinde minyatüre odaklanan Merkez, tarihin bir parçası olan bu sanatsal üretimleri doğru okumanın yöntemlerini katılımcılarla paylaştı.

"Genellikle el yazması kitaplarda yer alan küçük boyutlu renkli resim." olarak tanımlanan minyatürler, dönemlerinin yaşam tarzından mimarisine, tarihi olaylardan dinî konulara uzanan birçok alanı betimleyen sanat eserleri olmalarının yanında birer belge niteliği de taşımaktadır. Bu durum onları araştırmacılar için önemli bir kaynak yapıyor. Usta-Çırak Atölye Çalışmaları üst başlığıyla düzenlenen "İlhamdan Mülheme" atölyelerinde belge boyutuyla ele alınan minyatürlerin nasıl doğru analiz edileceği anlatıldı.

Atölye süresince minyatür sanatının geçmişimizin, tarihin, mimarının izini sürmek, bugünü daha iyi anlamak ve medeniyet inşası üzerine büyük çabalar gösteren ecdadın ruhunu yakalamak için özel bir yeri olduğunun altı çizildi.

Mimarlık, edebiyat ve güzel sanatlar alanlarındaki araştırmacılara ve lisansüstü öğrencilere yönelik düzenlenen atölyede katılımcılara minyatürü doğru okumanın yöntemleri uygulamalı olarak gösterildi. Kültürel ve toplumsal hafızayı diri tutmak adına Ayasofya Yerleşkesinde gerçekleştirilen atölye büyük ilgi gördü.

Atölyenin ilk bölümü de dünyanın gözbebeği olan Ayasofya'ya ayrıldı. Suluboya sanatçısı Burhan Özer, minyatür sanatçıları Betül Bilgin, Jahongir Ashurov ile akademisyenler İlhami Danış, Hasan Fırat Diker ve Aslıhan Erkmen'in uygulama, seminer ve gezileriyle tamamlanan atölyede Ayasofya'nın minyatürdeki tasvirleri ele alınıp yeni uygulamalar üzerinde tartışıldı.

“Minyatürler veri sunan belgelerdir”

Söz konusu atölye çalışmalarının hayata geçirilmesindeki amaçlarının Ayasofya üzerinden minyatürdeki mimari unsurları okumak olduğunu dile getiren İslam Sanatları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü ve minyatür sanatçısı Betül Bilgin “Minyatürler bugün bir sanat olarak kabul edilmekle birlikte aynı zamanda belge niteliği olan resimlerdir. Farklı disiplinlerdeki araştırmacıların belge olarak incelediği ama bazen hatalı değerlendirmelerde bulun-

“Minyatürler bugün bir sanat olarak kabul edilmekle birlikte aynı zamanda belge niteliği olan resimlerdir.”

Betül Bilgin
İSM Müdürü

duğu bir alan. Bu nedenle bizim amacımız doğru okuma yöntemlerini anlatmak. Minyatürü doğru okuduğunuz takdirde size çok iyi veri sunacaktır.” dedi.

Atölye kapsamında düzenlenen Tarihi Yarımada ve Ayasofya Camii gezileri de katılımcıların ilhamını artırdı. “İlhamdan Mühlheme” atölyesi Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Evliya Çelebi Çalışmaları Merkezi, Klasik Türk Sanatları Vakfı, LUKAS, PonArt ve Hahnemühle tarafından desteklendi.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE EĞİTİME ÇOK YÖNLÜ BAKIŞ

Toplumların geleceğini şekillendiren bir mesele olarak eğitim, akademinin üzerinde önemle durması gereken konuların başında geliyor. Bu alanda kıymetli çalışmalar gerçekleştiren Üniversitemizin Eğitim Fakültesi, üçüncü kez düzenlediği Eğitim Araştırmaları Kongresi ile bu çabalarına bir yenisini daha ekledi.

İnsanlık tarihi boyunca bireyin, dolayısıyla da toplumların üzerine en çok eğilip fikir, materyal, metot ürettiği kavramlardan biridir eğitim. Bizleri daha aydınlık bir geleceğe taşıyacak; bireysel ve toplumsal algımızı, yaşam kalitemizi, entelektüel seviyemizi arttıracak eğitim plan ve çalışmaları da akademi ve eğitim uzmanlarının her zaman gündemindedir.

Eğitime yön verecek bu çalışmalardan biri de FSMVÜ'nün üçüncüsünü bu yıl "Geçmişten Geleceğe Eğitim" temasıyla düzenlediği Eğitim Araştır-

maları Kongresi. Çocuk eğitiminden dil eğitimine, yabancılara Türkçe öğretiminden eğitimde sanat ve edebiyatın rolüne kadar geniş bir perspektif sunan kongre, 14-15 Ekim 2022 tarihlerinde yüz yüze ve çevrimiçi olarak yapıldı.

Ülkemizin farklı bölgelerinden eğitimcileri ve akademisyenleri buluşturan kongre kapsamında tarihi eğitim mekânları olan Üsküdar ve Ayasofya Yerleşkelerimizde gerçekleştirilen paneller, bildiri oturumları ve atölyelerde eğitimin her yönü konuşuldu.

Eğitime Dair Kavramlar ve Eğitim Modelleri

Rektörümüz Prof. Dr. M. Fatih Andı ve Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Fatma Alisanoğlu'nun selamlama konuşmalarıyla Üsküdar Yerleşkesinde başlayan 3. Eğitim Araştırmaları Kongresi, davetli konuşmacılar Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Doç. Dr. Osman Sezgin, Prof. Dr. Selahattin Turan ve Prof. Dr. Engin Karadağ'ın konuşmalarının ardından eş zamanlı paneller ile devam etti.

"Geçmişten Geleceğe Eğitim" teması çerçevesinde ideal eğitim, öğretmen ve okul kavramları ele alınırken, çocuğun gelişimi ve eğitiminde büyük önem taşıyan bütüncül yaklaşım ve çocukların çevreyle sağlıklı ilişkisi üzerine de kapsamlı değerlendirmeler yapıldı. Geçmişten bugüne dil, edebiyat ve eğitimde meydana gelen değişiklikleri akademik bir zeminde tartışma olanağı sunan kongre, teknolojinin eğitime etkilerine dair farklı görüşleri buluşturdu.

Atölyelerle Teoriden Uygulamaya

Kongre kapsamında öğrenciler tarafından büyük ilgiyle karşılanan farklı içeriklerde atölyeler de yapıldı. Resim, tasarım, kodlama ve duyguları odağa alan atölyelerde öğrenciler eğlenceli bir deneyim yaşayarak çocukların dünyasına bir adım daha yaklaştı. Kongre süresince etkinliklere katılan öğretmen adayları, ilham veren atölyelerle mesleki bakış açılarını geliştirme şansı buldular.

GELENEĞE YOLCULUK: YAZMA ESER KÜLTÜRÜ ATÖLYESİ

Kuruluşundan bu yana yazma eser ve kitap kültürü üzerine çok sayıda program düzenleyen Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi, Aralık 2021'den bu yana düzenlediği Yazma Eser Kültürü Atölyelerinde hem bu alanda çalışan pek çok bilim insanını buluşturuyor hem de yeni çalışmalar üretilmesine vesile oluyor.

Yazma kitap kültürüyle ilgili Türkiye'de ve dünyada pek çok resmi kurum veya topluluğun özverili çalışmaları bulunuyor. Bu değerli çalışmalar arasında, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından hayata geçirilenler de ayrı bir önem taşıyor. Özellikle Osmanlı coğrafyasına ilişkin el yazmalarını odağına alan merkez, daha geniş perspektifte İslam dünyasına ait yazma eserle-

ri bilimsel bir bakış açısıyla ele alıp bu alanda uluslararası literatürün oluşturulmasına katkı sunuyor.

Yazma Eserler Üzerine Bir Atölye

Bu doğrultudaki çalışmalarının yeni bir halkası olarak Yazma Eser Kültürü Atölyelerini başlatan Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi, ilk programında Sami Arslan ve Mehmet Arıkan'ın

moderatörlüğünde “Kuyûdât” konusunu derinlemesine ele aldı. Resmî kayıtların tutulduğu defterlerin işlendiği atölye 24 Aralık 2021-25 Haziran 2022 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Her hafta konuyla ilgili çeşitli makalelerin ve kitap bölümlerinin okunup tartışıldığı Kuyûdât Atölyesi, katılımcıların bireysel sunumlarına da olanak tanıyarak araştırmacılara teorik bilgilerini pratiğe dönüştürme fırsatı verdi. Ayrıca atölyede tartışılan konulardan hareketle yazma eserlerin listelenmesine dair yeni fikirler oluştu. Yazma eser kültürü adına oldukça verimli geçen bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan fikirlerin yakın zamanda yapılacak kataloglama çalışmalarında uygulamaya geçirilmesi önerildi.

Mecmûanın Kavramsal Çerçevesi Çizildi

“Mecmûa” başlığı etrafında 22 Ekim 2022-18 Mart 2023 tarihleri arasında düzenlenecek ikinci atölyede ise bu formdaki yazma eserler irdeleniyor. Merkez Müdürü Sami Arslan moderatörlüğünde yürütülen atölyenin açılış konferansında Yıldız

Teknik Üniversitesinden Ali Emre Özyıldırım "mecmua" kavramına dair genel bir çerçeve çizdi. Mecmûaların tematik ve biçimsel açıdan büyük bir çeşitliliğe sahip olduğunu, bu durumun titiz incelemeler gerektirdiğini kaydeden Özyıldırım, yapılacak derinlemesine incelemelerin alandaki ihtiyacı karşılayacağını ifade etti.

Geçmişten geleceğe uzanan bir köprü vazifesi de gören yazma eserlerin kültür, sanat, gelenek ve bilim alanındaki en değerli kaynaklardan biri olması, ülkenin entelektüel derinliğine katkı sağlama potansiyeli atölyenin önemini daha arttırıyor.

Alandaki bilim insanlarını bir araya getirmeye, genç araştırmacıları onlarla buluşturmaya ve yeni çalışmalar üretilmesine zemin oluşturmaya gayret eden Yazma Eserler Uygulama ve Araştırma Merkezi toplantı, panel, konferans ve atölye faaliyetleriyle devam edecek.

Ayasofya'ya Gönül Verenler

Zeyrek medresesinde olduğu gibi Ayasofya medresesinde de Fatih bir kütüphane kurmuştur. Fatih'in emriyle hususî kütüphanesinden çıkarılan kitaplardan bir kısmı da Ayasofya'daki medreseye konmuştur.

AYASOFYA MEDRESESİ*

İstanbul Külliyesinin ilk medresesi fetihten sonra Zeyrek'te olduğu gibi Ayasofya'da da fevkani ve papaz odaları denen yerde açılmıştır ve ilk müderris de Fatih'in hocası ve devrinin âlemşümü en büyük fıkıh âlim ve müellifi; İstanbul ve havalisi ilk kadısı 864 (1460)'de ölen Molla Hızır Bey yerine kadı olan, Molla Hüsrev'dir. Muidleriyle beraber en büyük ilim müessesesi halini alan Ayasofya medresesi, Fatih külliyesi yapıncaya kadar 18 sene ehemmiyetini ve asırlarla bu şerefi muhafaza etmiştir. Bu ehemmiyet bilhassa dünya ölçüsünde büyük ve beynelmilel bir âlim olan Molla Hüsrev'in hayatta olduğu müddetçe pek fazladır. Molla Hüsrev'in Ayasofya'daki dersine gelmesi ve orada namaz kılması adeta içtimaî bir heyecan uyandırır ve o gün at üzerinde, muidleri yanında ve arkasında, danişmend derecesine yükselmiş talebesiyle câmiye gelmesi hörmet tezahürlerine sebep olurdu. Cuma günleri câmiye girdikte bekleyen cemaat ayağa kalkar ve ona tâ ilk saflara kadar yol açarlardı. Namazdan ve dersini verdikten sonra aynı suretle uğurlanırdı.

Fatih, yaptırdığı yeni sarayda, Ayasofya medresesinde, bir odada kandilin sabaha kadar yandığının farkındadır. Ertesi günlerden birinde keyfiyeti merakla sorar, neticede, ileride büyük bir âlim olacak Molla Muhiddin Mehmed Mağnisaoglu'nun daha talebe bulunduğu Ayasofya medresesinde kendi-

sine ayrılan odada, bir kandilin altında sabahlara kadar çalıştığını anlar. Bundan ve diğer kayıtlardan Ayasofya mabedi etrafındaki papaz odalarının da sıkışmış bir şehrin manastırındaki gibi iki katlı olduğu ve saraydan bile görülebildiği anlaşılmaktadır.

Molla Hüsrev bu medresede birçok feyizli insanlar yetiştirmiştir. O büyük âlimin Ayasofya'daki mevkii o kadar kıymet bulmuştur ki, Ayasofya ilmî payesi hakikî müderrisler arasında asırlarla büyük bir teveccüh ve iltifat eseri addedilmiştir.

Ayasofya medresesinde Molla Hüsrev günde 100 akçe alırdı. Fatih, Ali Kuşci'yi de davet etmişti. Geldiğinde daha henüz Sahn medreseleri yapılmamıştır. O da 200 akçe ile Ayasofya medresesine tayin edildi.

İstanbul'a gelen âlimler bu suretle Ayasofya ve Zeyrek medreselerine taksim olunuyordu. Fatih'in 901 (1495)'de yeniden yapılan Arapça vakfiyesinde, "Tetimme-i câmi-i şerif olan medrese Ayasofya mabeynindedir" cümlelerini buluyoruz. Vakfiyede de yeri ve ayrıca vazifeleri sarihtir.

Zeyrek medresesinde olduğu gibi Ayasofya medresesinde de Fatih bir kütüphane kurmuştur. Fatih'in emriyle hususî kütüphanesinden çıkarılan kitaplardan bir kısmı da Ayasofya'daki medreseye konmuştur. Bu olanlara bir misâldir ve bu tarihten, Ayasof-

ya medresesindeki kütüphanenin 869 (1464)'de, yani Zeyrek medresesinden 2 sene sonra kurulduğunu öğreniyoruz. Bu ve diğer eserler Fatih'teki Sahn medreseleri yapılıncaya oraya naklolunmuş ve Sahn-ı Seman kütüphanesi fihristine geçirilmiştir.

Ayasofya medresesi de Semaniye medreselerinin 875 (1470)'de hitamına kadar bu yolda faaliyette bulunmuştur. Burada ders veren Ali Kuşçi muhtemeldir ki, Medaris-i Semaniyeden birine nakledildikten 4 sene sonra 879 (1474) tarihinde ölmüştür. Her iki medresede, yani Ayasofya ve Zeyrek'te, birbiriyle kıyas olunmayacak derecede kıymetli müderrisler vazife almışlar ve bunlar İstanbul'un hemen fethinden sonra başlayan tedrisatta ilk hizmeti hakkıyla yapmışlardır.

Ayasofya medresesi hakkında Şekayik'te biraz malûmat vardır. Hocalardan bahsederken zikri geçer. Tarihlerimizde sarîh malûmat bulamıyoruz. Yalnız Ebu Behram ed-Dîmişkî'nin Atlas-ı Minor tercemesinde İstanbul hakkında ilâve olunan bilgiler arasında "Fatih, Ayasofya'nın şimal tarafında talebe-i ulûm için vezayif-i muayyene ile bir darü tahsil-i ulûm ve medrese-i âliye ihdas etmiştir" demektedir. Bu eski sarayın tarihinden, yani 858 (1454)'den evveldir.

Türkler Ayasofya'ya hususî bir ehemmiyet vermişler ve hattâ onu İslâm efsanelerine mâlederek benimsemişlerdir.

*Süheyl Ünver'in İstanbul Risaleleri adlı eserinden alınmıştır.

AYASOFYA'NIN KALBI

Kim bilir neler geçer içinden Ayasofya'nın
Belki Öz Ülke'den Kudüs'e kadar
Yer altlarında ve gök katlarında
Ağlayanların
Çağlayanları

Belki kadim zamanların bilinçaltlarında
Hasretle büyüyen iç ağrısı
Belki Saadet Asrı'nın geleceği kucaklayan Zümrüt Çağrısı
Belki tüm zamanların saf iyi niyetleri
Ve yürek sarsan aşkın bitimsiz gel-gitleri

Belli ki taşlarında sonsuz merhametin ve adaletin
Devletli sesi var
Belli ki boşluğunu dolduran ışıktan sözcüklerin bir mucizesi
Belli ki müminlerin Rahmânî nefesi derinden hissettiği
Ve insanlığın yüreğini test ettiği yer...

Gülümseyin ey müminler!
Ey kalbinde umuttan
Ve mutluluktan iz taşıyanlar!
Ayasofya kalbini açıyor size, sonuna kadar...

Hasan Akay

GRAFİK TASARIMI BÖLÜMÜ MEZUNLARINI ÖĞRENCİLERİYLE BULUŞTURMAYA DEVAM EDİYOR

*Fatih Sultan Mehmet Vakıf
Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Grafik Tasarım
Bölümü geçen yıl ilkinin
gerçekleştirdiği mezun
etkinliklerine bu yıl da
devam etti.*

Dinamik bir sektör olan grafik tasarım alanında bu yılın konukları, aralarında mezunlarımızın da bulunduğu ve son yıllarda dijital platformlarda en çok takip edilen sosyal içerik platformlarından biri olan GZT ekibi oldu.

1-2 Aralık 2022 tarihlerinde Ayasofya Yerleşkesi Molla Hüsrev Salonu'nda gerçekleştirilen etkinliğin ilk günü, GZT ekibi öğrencilerimizle buluşarak "Yeni Medyada İçerik Üretimi" konusunu tartıştılar.

Oturumda; dijital mecralar, grafik tasarım alanındaki kariyer planlamaları ve mezuniyet sonrası kişisel gelişim alanları hakkında soru-cevap şeklinde bir söyleşi gerçekleştirildi.

Günün ikinci oturumunda ise GZT'deki FSM'liler, tasarım ve estetiğin hazırlanan her işteki öneminin altını çizdi. Üniversitemizden mezun GZT çalışanları, iş hayatına girdiklerinde burada aldıkları

eğitimin önemini daha iyi anladıklarını belirterek, akademik kadronun yetkinliği yanında hiçbir üniversitede olmadığı kadar ulaşılabilir olmalarının, öğrencilerle ilgilendiklerinin altını çizdiler. Günün son oturumunda ise dijitalde hikâyeleştirmenin önemi yapılan işler üzerinden örneklenilerek anlatıldı.

Etkinliğin ikinci günü, GZT'de tasarımcı olarak çalışan mezunlarımızdan Tarık Akın, Cihat Kıyat, M. Yaşar Azmanoğlu ve Elif Nur Şener tarafından bir workshop düzenlendi. Bireysel yetenek, ekip çalışması, revize süreçleri gibi bir çalışma ortamındaki aşamaları deneyimleyen öğrenciler, günün sonunda birer tasarım ortaya çıkardılar.

Workshoptan çıkan tasarımlar, daha sonra Gülhane Yerleşkemizde düzenlenecek sergide gösterilecek.

SANATÇI VE SANATSEVER ARASINDA BİR ELÇİ: KÜRATÖR

İslam Sanatları Uygulama
ve Araştırma Merkezi'nin
Yeditepe Bienali
Etkinlikleri kapsamında
başlatmış olduğu
seminerlerin ilki "Küratör
Olmak İstiyorum"
başlığıyla Emine Canlı'nın
moderatörlüğünde
Beral Madra'nın konuk
olduğu programla
gerçekleştirildi.

FSM Ayasofya'da yoğun bir katılımı ile gerçekleştirilen programda; Türkiye'de çağdaş sanat ya da bienal küratörlüğü denildiğinde akla gelen ilk isim olan Beral Madra, sanat eseri, sergi, bienal, küratörlük ve sanat yöneticiliğinin farkı gibi kavramlar etrafında konuştu ve bu kavramlara dair kendi çalışma hayatından örnekler verdi.

Özellikle ülkemizdeki sanat endüstrisinin gelişme sürecinde küratörün ne olduğu, neler yaptığını anekdotlarla anlatan Madra, "Birçok üniversitede sanat yönetimi bölümü ve kültür yönetimi bölümü var. Oradan mezun olanların istedikleri ilk şey

küratör olmak." diye söze başlayarak "Küratörün ana amacı, sanat yapıtının değerinin ve sanatçının isteği doğrultusunda mesajın topluma en doğru koşullarda ve en etkin biçimde iletilmesi ve toplum tarafından benimsenmesidir. Yapıtın sanat piyasasında işlem görmesini sağlamak, müzayede danışmanlığı yapmak küratörün işlevi ve görevi değildir. Bu işleri yapana sanat yöneticisi, art manager denir; küratör denmez." sözleriyle konuşmasını sürdürdü.

Programda, küratörün, gerçek bir küratör olduğunun yapıtların sunumuna eşlik eden metinden ve bu metinlerin yapıtlarla ilişkisinden anlaşılacağını belirten Beral Madra, bunun için de küratörün sanatçıların üretimini, eserlerini incelemiş olması gerektiğinin altını çizerek: "Küratörlük, kesinlikle büyük bir bilgi sahibi olmak gerektiriyor. Sanat Tarihi 20. yüzyıl sanatı çok iyi bilinmeli. 20. yüzyılda üretilen her şey bugün yine üretiliyor. O kadar benzerlikler var ki. 20. yüzyıldaki bütün kavramlar, eleştirel teoriler bugün de kullanılıyor. Sanat yönetimi bölümlerinin sergi salonlarına da sahip olmaları lazım ve her aşamada öğrencilerine sergi yapmayı öğretmeleri lazım." diye konuştu.

SEYAHATNAME OKUMALARI HER AY AYASOFYA'DA

Otuz yılı aşkın bir zamandır Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi üzerine çalışmalarda bulunan Prof. Dr. Musa Duman, Seyahatname Okumaları ile her ay Ayasofya Yerleşkesinde dinleyicilerle buluşuyor.

Evliya Çelebi Ayasofya'da

Edebiyatımızda seyahatname türü denildiğinde akla gelen ilk isim olan Evliya Çelebi'nin yazdığı *Seyahatname* bugün bile aşılamamış büyük bir şaheserdir. Bu kültür mirasının değerini bilen Esenler Belediyesi ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Evliya Çelebi Çalışmaları Merkezi ortaklığında başlatılan *Seyahatname Okumaları*, büyük Türk seyyahı Evliya Çelebi ve onun muazzam eseri *Seyahatname* üzerine etraflı bir okuma serüveni sunuyor. Evliya Çelebi Çalışmaları Merkezi Müdürü ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyemiz Prof. Dr. Musa Duman'ın konuşmacı olduğu program serisi 19 Ekim 2022'de Ayasofya Yerleşkesinde başladı.

İlk programda *Seyahatname*'nin önemi, neşredilmesi ve Evliya Çelebi'nin yaşam öyküsünü anlatan Duman: "Evliya Çelebi ve *Seyahatnamesi*, Türkiye ve Türk kültür sınırlarını hem coğrafi hem kültürel olarak aşmış bir kişi ve eser. Tüm dünyada Osmanlı kültür ve coğrafyasıyla ilgilenen pek çok bilim insanı için önemli bir başvuru kaynağı." dedi.

"Seyahatname Türkçenin önemli bir kaynağı"

Prof. Dr. Musa Duman, *Seyahatname*'nin; Evliya Çelebi'nin gittiği yerleri tarihi, mimari yapıları, bitki örtüsü, hayvanları, gelenekleri, insanların sosyal özellikleri gibi belli bir şablon içinde anlatmasının yanında dil kullanımı, kelime kadrosu, ek telaffuzları, ağızları ve benzeri açılardan da Türkçenin önemli bir kaynağı olduğunun altını çizdi.

Seyahatname Okumaları'nın 9 Kasım 2022'deki ikinci programı da ilki gibi yoğun bir katılımı yapıldı. Bu programda Evliya Çelebi'nin Ayasofya ile ilişkisi, şahitlikleri ve tarihi kaynaklardan faydalanarak yazdığı bilgiler üzerinde duran Duman, *Seyahatname*'den örnek metin okumalarıyla Ayasofya'nın etrafındaki somut ve soyut kültür eserleri, mimarisi, tarihi, efsaneleri, Osmanlı toplumsal hayatındaki yeri gibi başlıklarda bilgiler verdi.

Ayasofya Medresesinde...

Bir Müderris

Abdullah Ahıskavî

Ahıskalı, Çok Yönlü Bir Alim

Ayasofya Medresesi Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulmasından itibaren Osmanlı ilmî hayatı için oldukça önemli bir mihenk taşı vazifesi görmüştür. İmparatorluğun her tarafından gelmiş olan bilginlerden burada müderris olarak istifade edilmiştir. Bu müderrislerden biri de Ahıska kökenli olan Abdullah Ahıskavî'dir. Ahıskavî, çocukluğunda babası ile Şam ve Salihîye'ye gitmiş Ahıska'ya döndükten sonra babasının vefatının ardından Kars'a giderek fıkıh usulü ve hadis dersleri almıştı. Anadolu'nun farklı şehirlerinde tahsilini ilerlettik-

ten sonra 1761'de İstanbul'a gelerek ders vermeye başladı. İstanbul'da ders verdiği medreselerden biri de Ayasofya Medresesi oldu.

Ahıskavî verdiği derslerin yanında önemli eserler de kaleme aldı. Eserleri arasında en dikkat çekici olanı *Revâmîzü'l-a'yân fî beyâni mezâmîri'l-uhûd ve'l-izmân* isimli antropoloji, astronomi, biyoloji, kimya, coğrafya, tarih ve biyografi konularını işlediği eseridir. Bu eserin dili Arapça olup beş ciltten müteşekkildir.

Bir Talebe

Manisa-zâde Mehmed Efendi

Ayasofya Medresesi'nde Geceleri Uyumadan Ders Çalışan Bir Öğrenci

Ayasofya Medresesi tarihinde pek çok müderris ve talebeye mekân oldu. Müderrisler arasında dönemine damga vurmuş şahsiyetler olduğu gibi buradan yetişen talebeler arasında da çalışkanlığı ve kabiliyeti ile padişahların dikkatini çeken talebeler vardı. Manisa-zâde Mehmed Efendi de Fatih Sultan Mehmed'in ilgisine mazhar olan ender talebelerden biri oldu.

Kaynaklarda aktarıldığına göre Fatih geceleri Topkapı Sarayı'ndan Ayasofya taraflarını seyrettiğinde burada bir ışığın sürekli olarak yandığını görmekteydi. Geceleri ders çalışmak için ışığını yakan bu talebenin kim olduğunu merak ettiği için Ayasofya Medresesi müderrisi Molla Hüsrev'e bir gün en iyi talebesinin kim olduğunu sordu. Molla Hüsrev de Manisa-zâde'nin ismini telaffuz etti. Fatih ise "geceleri ders çalışmak için lambasını açan mıdır?" diye sorarak Manisa-zâde'nin çalışkanlığından haberinin olduğunu ifade etti.

Manisa-zâde'nin Ayasofya Medresesi talebelerinden olduğuna hiçbir kuşku yoktur. Ancak ders çalıştığı esnada Fatih'in kendisini gördüğü mekânın Ayasofya'nın üst galeri kısmında bir yer olduğu tahmin edilmektedir.

İstanbul'da Mahmud Paşa Medresesi açıldığında Manisa-zâde buraya Fatih tarafından müderris olarak atandı ve verdiği ilk derste, aralarında hocası Molla Hüsrev'in de olduğu ulema hazır bulundu.

Manisa-zâde, çeşitli medreselerde müderrislik görevini ifâ etmesinin yanında kendisine tevcih edilen vezirlik rütbesi ve kazaskerlik görevi ile döneminin önde gelen uleması arasında yerini aldı.

Abdullah Ahiskavî nin
 Revâmüzü'l-â'yân ft
 beyânî mezâmîrî'l-
 'uhûd ve'l-izmân isimli
 eserinden bir sayfa:
 Cahit Baltacı, "Abdullah
 Ahiskavî", DİA, C: I,
 İstanbul, 1988, s. 80-81.

TARİHİ BELGELERDE AYASOFYA

Belge özeti:

Ayasofya Camii'nde Nuh Efendi dersini vermekte olan Abdülvehhab'ın vefat etmesi üzerine aynı dersi oğlu Said'in vermesi için tanzim edilen buyuruldu. (23 Nisan 1714)

Metnin transkripsiyonu:

Mahlûliyyet mûcibince tevcîh olmak buyuruldu
Der-devlet-i mekîne-i arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki muhammese-i
İstanbul'da Ayasofya-i Kebîr Câmî-i Şerîfi'nde yevmî on
beş akça vazîfe ile Nuh Efendi dersiyesine mutasarrıf olan
Abdülvehhab fevt olup yeri mahlûl ve hizmeti mu'attala
kalmakla cihet-i merkûme vazîfe-i mersûmesiyle müveffâ-yı
mezbûrun sulbi oğlu râfi-i rif'a-i abûdiyyet sa'îd-i dâ'îlerine
tevcîh ve yedine berât-ı şerîf-i âlişân sadaka ve ihsân
buyurulmak ricasına der-i devlet-medâre arz olundu bâkiyyü'l-
emr li-men-lehü'l-emrdir fi'l-yevmi's-sâbi min şehri Rebiulahir
li-senete sitte ve işrîn ve mi'ete ve elf
Es-Seyyid Abdullah ed-dâ'î li-Devleti'l-Aliyye el-Kâdî medînet
Kostantiniyye

مجلس عالی
مجلس عالی

در روز دوشنبه و نوزدهم مرداد در وقت ظهر در مجلس عالی
مجلس عالی

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
مجلس عالی

در دولت سیزدهم عرض دلی که از طرف مجلس سنا به نوبه ایام و در تمام مجلس سنا در روز دوشنبه و نوزدهم مرداد در وقت ظهر در مجلس عالی
مجلس عالی

OSMANLI ARSIVI
C. 51
45212388

KARTPOSTALLARDA AYASOFYA

Dr. Öğr. Üyesi
Zeynep Emel Ekim

Kartpostal 1:

20. yüzyıl başlarına ait Ayasofya Camii ve önündeki meydan.
(Zeynep Emel Ekim Arşivi)

1 No'lu renklendirilmiş kartpostalın editörü Max Fruchtermann'dır. Ayasofya Camii önündeki şadırvan ve sıbyan mektebini ağaçlar kapattığı için yapıların kısmen üst örtüleri gözükmemektedir. Meydanda yer alan yayalar, seyyar satıcılar, mollalar hareketli bir gündelik hayat sahnesini bize vermektedir. Sultan Abdülmecid zamanında yapılan muvakkithâne yanında, yol üstünde Sultan III. Murad Türbesi'nin kubbesi görülmektedir. Meydanın köşesinde, iki katlı bir kahvehane ya da bir esnafın iş yeri olan binanın, tenteleri yer alır.

Ayasofya Camii'nin yer aldığı bazı kartpostalların fotoğrafları, Ahırkapı tarafındaki denizden veya Karaköy civarından çekilmiştir. 2 No'lu kartpostal, tüccar Isaac M. Ahitouv'a aittir.* Ayasofya Camii'nin restorasyonunu gerçekleştiren Fossati kardeşlerin tasarladığı, 1933 senesinde yanan Dârülfunun Binası Ayasofya Camii ve Sultan Ahmet Camii arasında görülmektedir. Kartpostallar günümüze ulaşmayan yapıları göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

* 1940 senelerine kadar kartpostal üreten Isaac M. Ahitouv'un, iş yeri Galata, Yüksek Kaldırım Sokak'ta bulunmaktaydı. Yılmaz, *Osmanlı Dönemi Kartpostal Editörleri 1895-1923 Anadolu, Trakya, İstanbul*, s. 139.

Kartpostal 2:

20. yüzyıl başlarına ait tarihi yarımada panoraması ve Ayasofya
(Zeynep Emel Ekim Arşivi)

Kartpostal 3:

20. yüzyıl ortalarında Atmeydanı, II. Wilhelm Çeşmesi ve Ayasofya Camii. (Zeynep Emel Ekim Arşivi)

Ayasofya Camii'nin bir grup kartpostalda, fotoğraflarının Atmeydanı tarafından çekildiği görülür. Atmeydanı'nda yer alan mimari anıtların genel konumlarını gösteren 3 No'lu kartpostal Cumhuriyet dönemine aittir. Kartpostalda, Atmeydanı ekseninde Örme Sütun, Yılanlı Sütun ve Dikilitaş, arka planda II. Wilhelm Çeşmesi, konaklar, tüm heybeti ile Ayasofya Camii ve Topkapı Sarayı'nın Adalet Kulesi görülmektedir. Fotoğrafta sağda çevre duvarlarının gerisinde Sultanahmet Camii yer alır. Solda ise 1907-1910 tarihlerinde Mimar Vedat Tek'in tasarladığı geniş saçakları ve sivri kemerleri ile Defter-i Hakanî Nezareti Binası bulunur.

4. No'lu kartpostal ise E. F. RoCHAT'a aittir. İki sütun arasından Bergama küplerinden biri görülmektedir. Küpler, Sultan III. Murad tarafından, Bergama'dan Ayasofya Camii'ne getirilmiş ve suyu soğuk tutabildiğinden şadırvan amaçlı kullanılmıştır.

Kartpostal 4:

20. yüzyıl başlarına ait Ayasofya Camii iç mekân görünümü. (Zeynep Emel Ekim Arşivi)

AYASOFYA'DA DERS VERMEK...

Ayasofya'nın ibadete açılmasının ardından yanbaşındaki medresenin de ihya edilerek, Cumhurbaşkanımız tarafından Üniversitemize tahsis edilmesiyle İstanbul'un fetihten sonraki ilk ilim yuvası nihayet aslî misyonuna kavuşmuş oldu.

Biz de o ilim geleneğinin günümüzdeki temsilcileri ve kendi alanlarında ülkemizin önde gelen akademisyenleri olan isimlere Ayasofya'da ders vermenin nasıl bir duygu olduğunu sorduk.

Bir zamanlar Molla Hüsrevlerin, Ali Kuşçuların ders verdiği, İstanbul'un ilk ilim mekânlarından olan, nice yıllar sonra aslî misyonuna kavuşan Ayasofya Medresesinde ders vermek, sizin için nasıl bir anlam ve öneme sahip ve size neler hissettiriyor?

Prof. Dr. Zekeriya KURSUN
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Dekanı

Asırlarca Osmanlı/
Türk Eğitime
hizmet vermiş olan
Ayasofya Medrese-
sinin yeniden ihya

edilerek aslî fonksiyonuna kavuşturulması büyük bir hamiyetperverlik ve geçmişe sahip çıkma aynı zamanda Türk tarihinin devamlılığına vurgu yapma anlamlarını taşımaktadır. Bu vesile ile yandıktan sonra neredeyse üç çeyrek asırdır atıl bulunan Ayasofya Medresesinin yeniden ayağa kaldırılmasında katkı veren herkese özellikle siyasî irade ve sayın Cumhurbaşkanımıza tarihimiz adına minnettar olduğumuzu belirtmek isterim. Ancak bireysel bir başka teşekkürü de beyan etmem gerekir. Asırlarca eğitim hizmeti veren ve Ali Kuşçu, Molla Hüsrev, Manisazade ve daha pek çok alimin dersler verdiği bir mekânda ders vermek herhalde bir eğitimci için en büyük onurlardan biri olsa gerekir. Nitekim mekânın Üniversitemize tahsis edildikten sonra bizlerin de burada ders verme imkânına kavuşarak onurlandırıldığımızı düşünmekteyim. Dilimizde, “şerefu’l-mekân bi’l-mekân” yani mekânın şerefi, orada oturan iledir diye bir deyim vardır.

Ancak bu sefer bizler mekâna şeref vermek yerine; burada ders verirken geçmişte ders veren şerefli üstadların, hocaların, dersiam ve müderrislerin ruhaniyetlerini hissederek onurlandığımızı belirtmek isterim. Aslında bu durum sadece biz öğretim üyeleri için değil, aynı zamanda öğrencilerimiz için de geçerlidir. Zira derslerimize devam eden öğrencilerimiz de böyle bir mekânda eğitim almakta büyük bir haz duyduklarını ve mekânın verdiği tesirle ilmî sorumluluklarını daha fazla hissettiklerini beyan edip bunu da davranışlarına yansıtıyorlar. Hülasa Ayasofya Medreselerinin ihya edilmesi ve yeniden aslî fonksiyonuna kavuşturulması başlı başına tarihi bir olay olduğu kadar burada ders veren öğretim üyeleri ve ders alan öğrenciler için de büyük bir onur ve öğretme ve öğrenmeye teşviktir. Bizler İstanbul'un gözbebeği Ayasofya kubbe ve minarelerinin gölgesinde Ayasofya Medresesinde eğitim verebilmenin mutluluğunun yanında, bizlere yüklediği büyük sorumluluğun da bilincindeyiz. Bu da bize tarihi misyonu sürdürme gayreti ve gücü vermektedir. Tıpkı şairin dediği gibi bizler burada, ‘kökü mazide olan âti’yiz.

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

KIZILELMA DERSLERİ

Müslüman Türk'ün iki tür Kızılelma'sı vardır. Biri görünen bilinen maddi bir hedef, diğeri ise kalbi arındırmaya ve fethetmeye yönelik manevi bir hedeftir. Bu anlayış bize Peygamber mirasıdır. Küçük cihattan büyük cihada yöneliş gibi. Ayasofya'nın ibadete açılması bizim neslimiz için maddi Kızılelma idi. Çok şükür buna Allah'ın inayetiyle ulaştık. Geriye manevi Kızılelma kalmıştı. Derhal ona yönelmesi gerekiyordu. İşte o manevi Kızılelma yani kalpteki huzur kalelerini fethetme ve nefisle mücadele ancak Ayasofya'da yapılacak eğitimlerle gerçekleşebilirdi.

Ayasofya Medresesinin Üniversitemize verildiğini duyduğumdan itibaren burada yapılacak derslerle kalp ülkesine ve nefis düşmanına yapılacak seferlerin önünün açıldığını düşündüm. Bu anlayış ve şuurla 2022-2023 güz dönemi yüksek lisans derslerimden birini öğrencilerimle burada yapmayı planladık. Her ders oranın manevi ikliminde Ali Kuşçu'nun ruhaniyetinin himmetleriyle ders yaptık. Ders aralarında Ayasofya'yı ve medreseyi konuştuk. Oradan gelip geçmiş âlimleri onların yaptıkları dersleri mütalaa ettik. Ayasofya üzerine yazılmış şiirleri okuduk. Bu manevi iklimde tadına doyumaz dersler işledik, zihnimiz de gönlümüz de doldu ve doydular. Ayasofya'nın sadece bir ibadethane değil bilimi, bilgiyi ve eğitimi de içine alan manevi atmosferi yüksek bir külliye olduğunun şuuruna vardık.

Ömrüm oldukça burada ders yapmaya devam etmek en büyük arzumdur.

Prof. Dr. Hasip SAYGILI
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Tarih Bölümü Başkanı

MEKÂNLARIN RUHU...

Şehirlerin, semtlerin olduğu gibi mekânların da kendine özgü bir ruhu olduğuna inananlardanım. Bu kanaatimi geçtiğimiz güz döneminde Ayasofya Yerleşkemi'de lisansüstü dersleri verirken derinden pekiştirme fırsatı buldum. Ayasofya Medresesi sadece sükûnet, huzur, ferahlık gibi insanın verimli bir şekilde çalışmasını artıran havası dışında kolay izah edilemeyecek başka bir güzel duyguyu da insanın hücrelerine kadar hissettiriyor.

Öğretim üyesi de öğrencisi de bu mekânda kendilerini kesinlikle daha iyi hissediyor. Bir taraftan da sanki manevi bir hava gönlümüzde işimizin hakkını tam verelim algısını canlı tutuyor. Dahası burada yerleşke çalışanları da görevlerini düzgün yapmak için didiniyorlar. Çay ocağının bizlere ve misafirlere güler yüzle ikram ettiği çayların çok güzel tadının dahi başka bir yerde bu kadar olamayacağını düşünebilirsiniz.

Yüzlerce sene hizmet vermiş bu kurum bugün de kuruluş gayesi doğrultusunda yüksek lisans ve doktora dersleri ile periyodik olarak çeşitli alanlarda seçkin bilim insanlarının konferans, panel ve söyleşi gibi faaliyetlerine ev sahipliği yapıyor. Bu da herhalde mekânın ruhunun feyiz ve bereketinin yansıması olarak anlaşılabilir.

Dr. Öğr. Üyesi Nihal ÖZDEMİR

**İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Bilim Tarihi Bölümü**

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinin bir mensubu olarak bu yıl yüksek lisans ve doktora derslerimizi Ayasofya'da vereceğimizi duyduğumda açıkçası hem heyecanlandım hem de onur duydum. Bilim Tarihi Bölümünde, Osmanlı Bilim Tarihi derslerini anlatırken özellikle medreselerden çokça bahsediyoruz. Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa edilen medreselerin geldiği üst seviyeyi teorik olarak anlatmak başka yıllar sonra aynı ruh ve amaçla yeniden kullanıma açılan bu medresede ders yapmak bambaşka. Molla Hüsrev, Ali Kuşçu gibi alimlerin ders verdiği bir mekânda ders verebilmek ağır bir sorumluluk ama aynı zamanda büyük bir onur bizler için. Bilginin ışığının yayıldığı bu mekânın aynı amaçla etrafı aydınlatmaya devam edecek olması ise ayrı bir sevinç. İçeri adımızı attığınız andan itibaren buranın manevi ağırlığı ve hazzının sizleri de sardığını hissedeceksiniz. Ayasofya'nın adeta bilimin hâmîsi gibi arkada duran o muhteşem varlığının gölgesinde öğrencilerimizle buluşuyoruz. Atalarımızın ulvi hedefleri doğrultusunda verimli geçen zamanları bize ilham veriyor ve çalışmalarımız için en büyük motivasyonu oluşturuyor. Özellikle burada yaptığımız herkese açık bilimsel faaliyetlerle bu mekânın o manevi hazzını ve hizmet etmesi gereken amacını herkesle paylaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi Sami ARSLAN

**İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Tarih Bölümü**

Ayasofya Yerleşkesinde yazma eserler üzerine çalışıyoruz. Yerleşkedeki iki konferans salonumuzdan birisinin ismi Ali Kuşçu, diğer ise Molla Hüsrev'dir. Yüzlerce yıl önce bu yerleşkede ya da az ötedeki Zeyrek veya Sahn-ı Seman Medreselerinde telif edilmiş yazma eserler üzerine çalışmak, tarihi bugün yaşamak gibi bir şey. Sözelimi Molla Hüsrev Salonu'nda daha geçen hafta Ali Kuşçu'nun müellif hattı nüshasını inceledik. Keza Ayasofya civarındaki şu sokaklardaki evlerde çoklukla gündüz bazen de mum ışığında istinsah edilen nüshalar, bu nüshalar üzerine düşülen ve sevinci, hüznü ya da başka duyguları paylaşan okuyucu notları/kayıtları her gün ve her gün masamızda ve bilgisayarımızda. Bu harika bir duygu, zaman tünelindediniz adeta. Fakat bu durumun yüklediği bir sorumluluk da var kuşkusuz. Merkez olarak sorumluluğumuzun farkındayız ve bu minvalde işler yapmaya çalışıyoruz."

AYASOFYA KAYNAKÇASI HAZIRLANDI

Selçuk Mülayim tarafından, 2014 yılında hazırlanan kaynakça Ayasofya Araştırmaları Merkezi tarafından genişletildi.

Üniversitemiz Ayasofya Araştırmaları Merkezi tarafından yeni bir Ayasofya Kaynakçası hazırlandı.

Ayasofya; tarihi, kültürel ve diğer pek çok alana etki eden bir yapı olması ve taşıdığı simgesel anlamlar nedeniyle geçmişten günümüze hakkında en fazla kalem oynatılan binalardan biri haline gelmiştir. Bu sebeple Ayasofya literatürde kendisine oldukça geniş bir yer edinmiştir. Mabedin taşıdığı anlam ve öneme binaen hakkında çok fazla yazı yazılmasına rağmen kaleme alınmış olan bu eserlerin bir araya toplanmasına ve bir kaynakça oluşturulmasına yeterli zaman ayrılmamıştır.

Daha önce Prof. Dr. Selçuk Mülayim, 2014 yılında Ayasofya Müzesi Yıllığı'nda "Ayasofya İçin Bibliyografya Denemesi" başlığıyla bir kaynakça oluşturmuştu. Ancak özellikle literatürün sürekli genişlemesi nedeniyle yeni bir kaynakça oluşturma ihtiyacı oluşmuştu. Bu sebeple FSMVÜ Ayasofya Araştırmaları Merkezi yeni bir kaynakça oluşturmak için geniş çaplı bir tarama gerçekleştirdi. Bu çalışmada kütüphane katalogları, YÖK sistemindeki tezler ve ulaşılabildiği kadarıyla kaleme alınmış olan çalışmaların kaynakçaları incelendi. Daha önce Mülayim'in hazırlamış olduğu kaynakçada yer alan eserler ise oradan alındığı belirtilerek bu kaynakçaya dahil edildi.

Merkez sayfasında yayınlanan bu kaynakça öneriler doğrultusunda geliştirilmeye açık olacaktır. Aynı zamanda ulaşılan yeni eserler de kaynakçaya eklenmeye devam edilecek.

Bu çalışmanın Ayasofya araştırmalarına bir katkı olması temenni edilmektedir.

'FETİH VE AYASOFYA SEMPOZYUMU'NUN BİLDİRİLERİ KİTABA DÖNÜŞÜYOR

Ayasofya Araştırmaları Merkezi tarafından düzenlenen Fetih ve Ayasofya Sempozyumu'na mimarlık, tarih, edebiyat ve hukuk gibi farklı disiplinlerden akademisyenler katılmıştı.

Eser adı:

Fetih ve Ayasofya Sempozyumu Bildiriler Kitabı

Editörler:

Prof. Dr. Zekeriya Kurşun
Dr. Ali İhsan Aydın

Yayınevi:

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları

Üniversitemizin Ayasofya Araştırmaları Merkezi tarafından 2 Haziran 2021 tarihinde düzenlenen 'Fetih ve Ayasofya Sempozyumu'na mimarlık, tarih, edebiyat ve hukuk gibi farklı disiplinlerden akademisyenler katılmış ve sempozyum pandemi koşullarından dolayı çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Sempozyumda sunulan akademik tebliğler, merkez müdürü Prof. Dr. Zekeriya Kurşun ve merkez uzmanı Dr. Ali İhsan Aydın editörlüğünde derlenerek bir kitap haline getirildi. Hazırlanan bu bildiriler kitabında şu çalışmalar yer almaktadır:

- İstanbul'un Fethi ve Ayasofya, Abdülkadir Özcan
- Ayasofya-i Kebir Medresesi, Mehmet İpşirli
- Ayasofya ve Osmanlı Mimarisi, Suphi Saatçi
- Hünkâr Kasrından Mescide: Ayasofya'nın Yeniden Camileştirilmesine Köprü Olmuş Bir Mekânın Öyküsü, Hasan Fırat Diker
- Ayasofya Medresesi Müderrisleri ve Kariyer Hareketleri (XIX. Yüzyıl), Said Nohut
- İslâm Coğrafya Kaynaklarında İstanbul ve Ayasofya, İlhami Danış
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Ayasofya Algısı, Musa Duman
- Latîfî'nin Evsâf-ı İstanbul'unda Kâbe-i Rûm: Ayasofya, Nihat Öztoprak
- Modern Türk Şiirinde Ayasofya, Ayasofya'da Zaman: Dün, Bugün, Yarın!, Hasan Akay
- Tarih, Din ve Siyaset Arasında: Cumhuriyet Dönemi Ayasofya Tartışmaları (1930-2000), Mustafa Göleç
- Ayasofya Camii ve Çevresinin Tarihî Fotoğraflar ile Analizi, Zeynep Emel Ekim
- Fatih Sultan Mehmed Han Vakfiyeleri ve Ayasofya Cami-i Kebîri, Mevlüt Çam

AYASOFYA VE İSTANBUL

AYA SOFİA CONSTANTİNOPLÉ, GASPARE FOSSATI

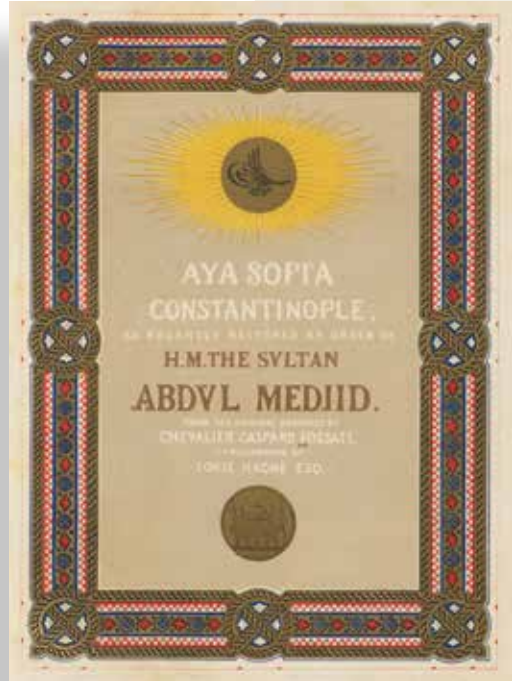

İstanbul tarihinde oldukça önemli bir yeri olan İsviçreli mimar Gaspare Fossati, 1809'da pek çok mimar ve ressam çıkaran bir ailenin içinde doğduktan sonra Venedik ve Milano'da eğitim gördü. Avrupa ve Rusya'nın farklı şehirlerine giderek restorasyon ve inşaa çalışmalarında yer aldı. Rus çarı tarafından 1839'da yeni bir elçilik binası yapmakla görevlendirilen Fossati, bu işinin yanında İstanbul'da pek çok yapının mimarlığını üstlendi. Bu yapıların büyük bölümü Osmanlı devletince yatırılan kamu binalarıydı. Bu dönemde Ayasofya'nın tamirine ihtiyaç duyulması üzerine Fossati bu iş için görevlendirildi. 1847'de başlayan ve 800'den fazla kişinin görev aldığı bu çok geniş kapsamlı tamirat, iki yıl sürdükten sonra görkemli bir açılış yapıldı. Gerçekleştirilen bu kapsamlı tamirat Ayasofya tarihindeki ender tamiratlardan biridir.

Mimar Fossati Ayasofya tamirati sonrasında mabedin içini ve dışını gösteren 25 adet çizim yaptı. Bu çizimleri bir albüme dönüştürerek 1852'de Sultan Abdülmecid'in yardımcılarıyla Londra'da bastırıldı. Basılan bu albümden 20 tanesi İstanbul'a gönderildi ve burada çeşitli kütüphanelere dağıtıldı. Bu albümün Osmanlı Arşivi Kütüphanesi'nde bulunan nüshası 2014 ve 2017 yıllarında İstanbul Ticaret Odası tarafından tıpkı basım şeklinde yayınlandı.

Fossati'nin yapmış olduğu çizimler dışarıdan ve içeriden binanın mimarisini, sanatsal değerini ve abidevi yapısını gözler önüne sererken aynı zamanda bina ve çevresinde devam eden hayatı da canlı bir şekilde tasvir etmektedir.

İstanbul tarihinde oldukça önemli bir yeri olan İsviçreli mimar Fossati, İstanbul'da pek çok yapının mimarlığını üstlendi. Ayasofya'nın tamirine ihtiyaç duyulması üzerine bu iş için görevlendirilen Fossati tarafından gerçekleştirilen bu çok geniş kapsamlı onarım, Ayasofya tarihindeki ender tamiratlardan biridir.

Fetihten Sonra Sultan'ın Buyruğu

...

Fatih Sultan Mehmed,
kendisine nas'ib olan böylesine kutlu
bir zaferin sarhoşluğuna kapılmayıp hemen
şehrin imarına başlamıştır. O ilk olarak, fethin sem-
bolü olan ve Bizans halkının gözünden düşerek sadece
Katolik dünya ile birlięin simgesinden ibaret kalan Ayasofya'yı
ta'mir ettirmiştir. 1 Haziran 1453 tarihinde Cuma namazını bu
ma'bedde kılan genç Fatih, fetihten çok önce bilhassa ikinci Manisa
valiliği sırasında yaptığı planlarını yürürlüğe koymaya başlamış ve ilk
olarak "Yarın Ayasofya'da derse başlayın" diyerek İstanbul Üniversi-
tesi'nin temelini atmıştı. Padişahın ikinci hocası Molla Hüsrev, kurulan
Ayasofya Medresesi'nde baş müderris olmuş, Pantokrator Manastırı'nın
boş duran altı üstlü elli kadar odasına talebeler yerleştirelerek bir di-
ęer hocası Molla Zeyrek'i de buraya müderris olarak tâyin etmiştir.

Fetihten sonra İstanbul'da başlatılan İlk çalışmaların îmar, eğitim
ve kültür alanlarında olması, fethin bu değerlerle desteklen-
mesinin önemine işaret eden bir hareket olarak göze
çarpmaktadır.

...

Türk Kültür ve Medeniyet Tarihinde Fatih
Külliyesi, Cilt 1 s. 97
Fevzi Günüş
Kültür AŞ Yayınları, 2007

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi
himayesinde

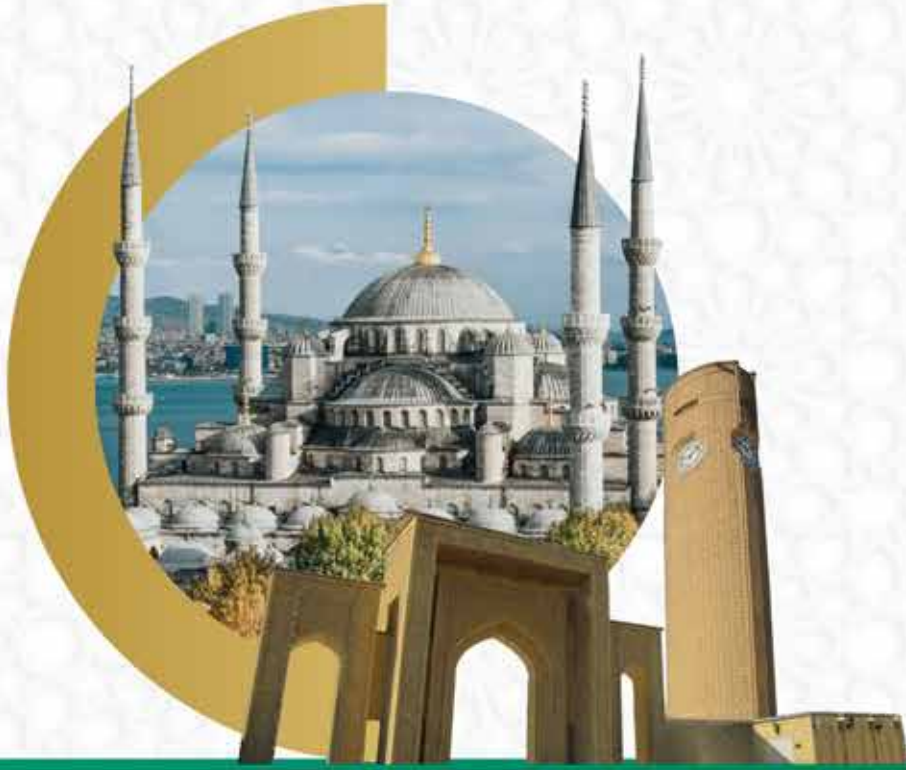
Irak Fıkıh Akademisi, İstanbul Dâru'l-İ'câz Kurumu, UMAD,
Irak İmam ve Hatipler Derneği ve Fas Krallığı Dâru'l-İ'câz Kurumunun
katılımlarıyla

Uluslararası Sempozyum

KUR'ÂN VE SÜNNETTE İ'CÂZ

“İslam: Bilim ve Akıl Dini, İnsanlığın Güvenilir Sığınağı”

Sempozyum Tarihi:
12-14 Mayıs 2023

Açılış:

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Haliç Yerleşkesi Konferans Salonu Saat: 10:00
Sütlüce Mah, Karaağaç Cad. 12/A, 34445 Beyoğlu/İSTANBUL

Sempozyum Oturumları:

FSMVÜ İslami İlimler Fakültesi Zeyrek Mah. Büyükkaraman Cad. No:53 Fatih /İSTANBUL

**FATİH
SULTAN
MEHMET**
VAKIF ÜNİVERSİTESİ

ayasofya.fsm.edu.tr